

(Numbers 25:13) David took possession of the crown of kingship, as it says, “His seed will be forever, and his throne is like the sun before Me.” (Psalms 89:37) But the crown of Torah remains and stands ready for all Israel, as it says, “The Torah which Moshe commanded us is a heritage for the congregation of Yaakov” (Deuteronomy 33:4) — whoever so desires can come and take it. Lest you say that those [other] crowns are greater than the crown of Torah, notice that it says, “By me [i.e., the laws of the Torah] kings rule, and princes decree righteousness. By me princes rule.” (Proverbs 8:15-16) Thus you learn that the crown of Torah [to which princes and kings are subject] is greater than the other two. (2) The Sages said, A *mamzer* [person born of an illicit relationship] who is a Torah scholar takes precedence over a High Priest who is an ignorant person, as it says, “It is more precious than pearls [*peninim*]” (Proverbs 3:15) — more than the high priest who enters the inner most sanctum [*lifnai vilifnim*].” (3) Of all the commandments, none is equal in greatness to Torah study. Rather, Torah study is equal in weight to all the other commandments. For study leads to action. Therefore, study takes precedence over action in all instances.

אֶחָרָיו בְּרִית כְּהוֹנֵת עֹלָם. פֶּתֶר מַלְכוּת זָכָה בַּה דָּוִד שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פט) זִרְעוֹ לְעֹלָם יִהְיֶה וְכִסְאוֹ בְּשִׁמְשׁ נִגְדִי. כֶּתֶר תּוֹרָה הָרִי מוֹנַח וְעוֹמֵד וּמוֹכֵן לְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מִשֶּׁה מוֹרָשָׁה קִהַלְתָּ יַעֲקֹב בְּלִי מִי שִׁירְצָה יִבֵּא וְיִטוֹל שְׁמָא תֵּאמַר שְׂאוֹתֶם הַכְּתָרִים גְּדוֹלִים מִכְּתֶר תּוֹרָה הָרִי הוּא אוֹמֵר (משלי ח) בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יִחֻקְקוּ צֶדֶק בִּי שָׁרִים יִשׁוּרוּ הָא לְמַדְתָּ שְׂכֶתֶר תּוֹרָה גְּדוֹל מִשְׁנֵיהֶם: ב אֲמָרוּ חֲכָמִים מִמֶּזֶר תִּלְמִיד חֲכָם קוֹדֵם לְכַהֵן גְּדוֹל עִם הָאֶרֶץ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג) יִקְרָה הִיא מִפְּנִינִים מִכַּהֵן גְּדוֹל שֶׁנִּכְנַס לְפָנָי וְלְפָנָי: ג אֵין לָהּ מַצְוָה בְּכָל הַמִּצְוֹת בְּלִין שְׂהִיא שְׂקוּלָה כְּנֶגֶד תִּלְמוּד תּוֹרָה אֵלָא תִּלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְוֹת בְּלִין שְׂהַתִּלְמוּד מִבִּיא לְיַדִּי מַעֲשֶׂה לְפִיכֶר הַתִּלְמוּד קוֹדֵם לְמַעֲשֶׂה בְּכָל מָקוֹם:

VAYEITZEI FOR WEDNESDAY

ויצא ליום רביעי

TORAH

תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי ו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

ג וְנֶאֱסַפּוּ-שְׂמֵה כָּל-הָעֵדְרִים וּגְלָלוּ אֶת-
ג וּמִתְכַּנְּשִׁין לְתַמּוֹן כָּל עֵדְרֵיא
ג וּמְגַנְדְּרִין יַת אֲבָנָא מְעַל פּוּמָא

(3) Therefore, [only] when all the flocks would be gathered together there,

RASHI

רש"י

(3) וְנֶאֱסַפּוּ — [although this verb is in the future tense, literally, “and they will be gathered together,” here, the meaning is:]

(ג) וְנֶאֱסַפּוּ. רגילים היו להאסף, לפי שהיתה האבן גדולה: וּגְלָלוּ. וּגְלָלוּ. וּתְרַגְמוּ וּמְגַנְדְּרִין, כָּל לְשׁוֹן

— וּגְלָלוּ [literally, “they will roll,” here means:] “They would roll [that stone].” And this [word, וּגְלָלוּ, is translated [by Onkelos, also in the present tense, namely:] “they would roll.”

דְּבִירָא וּמְשָׁקוֹן יֵת עֲנָא
 וּמְתִיבִין יֵת אֲבָנָא עַל פּוּמָא
 דְּבִירָא לְאַתְרָהּ: ד וְאָמַר לְהוֹן
 יַעֲקֹב אַחֵי מִנֵּן אַתּוֹן וְאָמְרוּ
 מִתְרַן אֲנַחְנָא: ה וְאָמַר לְהוֹן
 הִידְעָתוֹן יֵת לָבָן בְּרַן נַחוּר
 וְאָמְרוּ יִדְעֵנָּן: ו וְאָמַר לְהוֹן
 הַשְּׁלָם לֵיהּ וְאָמְרוּ שְׁלָם וְהָא
 רַחֵל בְּרַתְיָה אֲתִיָּא עִם עֲנָא: ז
 וְאָמַר הָא עוֹד יוֹמָא סְגִי לָא

הָאֲבָן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקוּ אֶת־הַצֹּאֵן
 וְהִשִּׁיבוּ אֶת־הָאֲבָן עַל־פִּי הַבְּאֵר לְמַקְמָתָהּ:
 ד וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחֵי מֵאִין אַתֶּם
 וַיֹּאמְרוּ מִתְרַן אֲנַחְנוּ: ה וַיֹּאמֶר לָהֶם
 הִידְעֶתֶם אֶת־לָבָן בֶּן־נַחוּר וַיֹּאמְרוּ יִדְעֵנוּ:
 ו וַיֹּאמֶר לָהֶם הַשְּׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שְׁלוֹם
 וְהִנֵּה רַחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם־הַצֹּאֵן: ז וַיֹּאמֶר
 הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל לֹא־עַת הַאֲסֵף הַמְּקַנָּה

[could the shepherds all together] roll that stone from on top of the well. They would then water the sheep, and replace the stone on the well's opening. (4) Yaakov said to them: My brothers! Where are you from? And they said: We are from Charan. (5) He said to them: Do you know Lavan the son of Nachor? And they said: We know [him]. (6) He said to them: Is all well with him? And they said: Quite well — and look! His daughter, Rachel, is coming with the flock! (7) And he said: But the day is still long. It is not yet the time to gather

RASHI

[And this is not a contradiction to the tense written in the verse, because] any word that has the meaning in the present tense [as with these words in our verse,] can [have its tense] altered [and thus expressed in

Scripture] in the future or past tense, since any [present verb, denoting] an action that happens continuously [e.g., “they would be gathered,” “they would roll,” means that it] has actually already happened in the past and will happen in the future [and therefore, can be alternatively expressed in the past or future tense, just as our verbs וּנְאֻסְפוּ and וְגִלְלוּ are expressed in the future tense, but denote the present, continuous, “they would be gathered,” “they would roll.” Thus, similarly,] וְהִשִּׁיבוּ — [literally, “they will put back,” here, has the meaning of the present continuous, just as this word is] translated [by Onkelos, in the present tense, namely:] וּמְתִיבִין, “they would put back [the stone].” (6) בָּאָה עִם הַצֹּאֵן — [The cantillational symbol, and thus] the accent [in the word בָּאָה,] is placed here on the letter א, [i.e., on the second syllable of the word, signifying the present tense, and thus,] its translation [by Onkelos] is: אֲתִיָּא, “she is coming.” [On the other hand, the same word, בָּאָה, appearing in the phrase (verse 9 below),] [עִם הַצֹּאֵן] וְרַחֵל בָּאָה, has [the cantillational symbol, and thus] the accent placed on the letter

רש"י

הוּוּהּ מִשְׁתַּנְּהָה לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן עֲתִיד וּבְלִשׁוֹן עֶבֶר, לְפִי שְׁכָל דְּבַר הַהוּוּהּ תְּמִיד, כְּבָר הִיָּה וְעֲתִיד לְהִיָּוֵת: וְהִשִּׁיבוּ. תְּרַגְמוּ: וּמְתִיבִין' (ו) בָּאָה עִם־הַצֹּאֵן. הַטַּעַם בְּאֵלֶּף, וְתְרַגְמוּ אֲתִיָּא. וְרַחֵל בָּאָה, הַטַּעַם

עֲדוֹן לְמִכְנֵשׁ בְּעִיר אֲשֶׁקוּ עָנָא
וְאִזְלֵוּ רְעוּ: ה וְאָמְרוּ לֹא נִכְוֵל
עַד דִּי מִתְכַּנְּשִׁין כָּל עֲדָרֵיָא
וְיִגְנְדְרוּן יַת אַבְנָא מֵעַל פּוּמָא
דְּבִירָא וְנִשְׁקִי עָנָא:

הַשְּׁקוּ הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ: ה וַיֹּאמְרוּ לֹא נִכְוֵל
עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל־הָעֲדָרִים וְגִלְלוּ אֶת־
הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבַּיֵּר וְהִשְׁקִינוּ הַצֹּאן:

in the animals. Water the flock and go and pasture [them]. (8) So they said: We will not be able [to water them], until all the flocks are gathered together. [Only then,] will [all the shepherds be able to] roll the stone from on top of the well. [Only] then, can we water the flock.

RASHI

ב, i.e., on the first syllable, [signifying the past tense, and thus,] its translation [by Onkelos] is: "she came." [Thus, we see that the two appearances of this word, באה, have different tenses, depending upon which syllable the accent is placed:] The first appearance [in our verse, ba-ah,] is in the present tense, while the second appearance [in verse 9, ba-ah,] is in the past tense. (7) **But the day is still long. [It is not yet**

the time to gather in the animals] — [What is the meaning of the seemingly superfluous phrase, "It is not yet the time to gather in the animals," if Yaakov had already stated, "But the day is still long"? Well,] since Yaakov saw the sheep laying down [by the well], he thought that the shepherds were about to gather in all the animals back home, not to be pastured anymore [that day]. Thus, he said to them: "But the day is still long," effectively meaning to say: "If you are workers hired on the basis of daily work, then you have not yet fully completed your daily contract [for the day is still long]. And if the animals actually belong to you, nevertheless, It is not yet the time to gather in the animals." (Bereishit Rabbah 70:11) (8) **לא ...** [עַד אֲשֶׁר] — [The verse reads literally, "We will not be able, until ..., " meaning:] "We will not be able to water [the flocks], because the stone is [too] large [for us to roll it off by ourselves]." — **וגללו** — This word is translated [by Onkelos, as] ויגנדרון, "they will roll [the stone]," because it is in the future tense [as opposed to the same word appearing in verse 3 above, understood to be in the present continuous tense (see Rashi there)].

רש"י

לְמַעַלָּה, בְּבֵית, וְתַרְגּוּמוֹ: 'אֶתְת', הָרֵאשׁוֹן לְשׁוֹן עוֹשָׂה, וְהַשְּׁנִי לְשׁוֹן עֲשֻׂתָּה: (ח) הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל. לְפִי שְׂרָאָה אוֹתָם רוֹבְצִים, כְּסִבּוֹר שְׂרוּצִים לְאַסֵּף הַמִּקְנֶה הַבֵּיתָה וְלֹא יֵרְעוּ עוֹד, אָמַר לָהֶם: הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל, כְּלוּמַר אִם שְׂכִירֵי יוֹם אַתֶּם, לֹא שְׁלַמְתֶּם פְּעֻלַּת הַיּוֹם, וְאִם הַבְּהֵמוֹת שְׁלִבְכֶם, אִף עַל פִּי כֵן לֹא־עַת הָאָסֵף הַמִּקְנֶה וְגו': (ח) לֹא נִכְוֵל. לְהַשְׁקוֹת, לְפִי שֶׁהָאֶבֶן גְּדוֹלָה: וְגִלְלוּ. זֶה מִתְרַגְּם 'וְיִגְנְדְרוּן', לְפִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֲתִיד:

PROPHETS Hosea 12-13

נביאים הושע פרק יב-יג

וּמְלִילִית עִם נְבִיאָא וְאִנָּא

יֵא וְדַבַּרְתִּי עַל־הַנְּבִיאִים וְאִנְכִי חֲזוֹן הִרְבֵּיתִי וּבִידְ

(11) And I spoke to the prophets, and I increased their visions; and to the

נבואן אסגיתי וכיד נבייא
 שלחית: (יב) אם בגלעד הוּו
 אנוסין פרם בבית גלגלא
 תורין לטעוון דבחו אף
 איגוריהון אסגיאו כגרין על
 תחומי חקלא: (יג) נבייא אימר
 להון הלא יעקב אבוכון אול
 לחקלי ארם ופלח ישראל
 באתתא ובאתתא נטר עאנא:
 (יד) ואף כד נחתו אבהתכון
 למצרים נבייא שלח יי ואסיק
 ית ישראל ממצרים ועל ידי נבייא אתנטר: (טו) מרגזין דבית אפרים מוספין למחטי וחובת דם זכאי
 דאשיד עלוהי יתוב וחסידה יתוב ליה רבניה: (טז) כד ממליל חד מבית אפרים דתיתא אחיד להון
 לעממא מתרבבין הוּו בישראל וכדו דבחו על דפלחו לטעיתא מתקטלין:

הנביאים אדמה: יב אם-גלעד און אך-שוא היו
 בגלגל שורים זבחו גם מזבחותם בגלים על תלמי
 שדי: יג ויברח יעקב שדה ארם ויעבד ישראל
 באשה ובאשה שמר: יד ובנביא העלה ידוה את-
 ישראל ממצרים ובנביא נשמר: טו הכעים אפרים
 תמרורים ודמיו עליו יטוש וחרפתו ישיב לו
 אדניו: א כדבר אפרים רתת נשא הוא בישראל
 ויאשם בפעל וימת:

prophets I assumed likeness. (12) If there is violence in Gilead, it is because they were but vanity; in Gilgal they sacrificed oxen; also their altars were like heaps on the furrows of the field. (13) And Yaakov fled to the field of Aram; and Israel worked for a wife, and for a wife he guarded. (14) And, through a prophet, the Lord brought up Israel from Egypt, and through a prophet they were guarded. (15) Ephraim provoked bitterly; therefore shall his blood be cast upon him, and his disgrace his Lord shall requite upon him. **13** (1) When Ephraim spoke with trembling, he became exalted in Israel; when he became guilty through Baal, he died.

RASHI

רש"י

(11) **And I spoke to the prophets** — *to admonish you. I assumed likeness* — *to them; I appeared in several [different] likenesses to them.* (12) **Also their altars** — *were as numerous as heaps which are on the furrows of the field.* (13) **And Yaakov fled** — *When he was forced to flee to the field of Aram, [you know] how I guarded him.* **And for a wife he guarded** — *the flocks.* (15) **Ephraim provoked** — *his Creator by despising His prophets and bitterness they are for him, for his blood which he shed by causing Israel to sin [with idolatry].* **Shall be cast upon him** — *The Holy One, blessed is He, shall cast it upon him.* **And his disgrace** — *which he disgraced Shlomoh.* **His Lord** — *the Holy One, blessed is He* — **shall requite upon him.** (1) **When Ephraim spoke with trembling** — *When Yaravam showed zeal for the Omnipresent and spoke against Shlomoh and publicly rebuked him (see I Kings, 11:27).*

(יא) ודברתי על-הנביאים. להוכיח אתכם: אדמה. להם בכמה דמיונות נראיתי להם: (יב) גם מזבחותם. רבים בגלים שעל תלמי שדי: (יג) ויברח יעקב. כשהולך לברח שדה ארם איך שמרתיו: ובאשה שמר. את הצאן: (טו) הכעים אפרים. לבוראו לבזות את נביאיו ובתמרורים הוא לו כי דמיו אשר שפך בהחטאיו את ישראל: עליו יטוש. ועליו ישילם הקדוש ברוך הוא. וחרפתו. שחרף את שלמה: ישיב לו אדניו. הקדוש ברוך הוא: (א) כדבר אפרים רתת. בשקנא ירבעם למקום

RASHI

He became exalted in Israel — *Then he merited to be elevated to be king over [the ten tribes of] Israel. When he became guilty through Baal* — *by idolatry. He died* — *Yaravam's dynasty was terminated.*

רש"י
ודבר בנגד שלמה והוכיחו ברבים: נשא הוא בישראל. משם זכה להנשא להיות מלך על ישראל: ויאשם בבבל. בעבודת אלילים: וימת. נכרת בית ירבעם:

Writings Mishlei 6-7

כתובים משלי פרק ו-ז

לב מן דגיר באתתא חסיר
דרעינא ומן דבעי די תיבל
נפשיה הוא עבד לה:
לג מכתשי וצערי יארע
וחסודיה לא מטעי: לד מטול
דטננא חמתא דגברא ולא חיס
ביומא דפורענא: לה ולא נסב
באפיה דכל דיהב ליה מוהבא
ולא מתפס כד תסגא שוחדא:

לב נאף אשה חסר לב משחית נפשו הוא יעשנה:
לג נגע וזקלון ימצא וחרפתו לא תמחה: לה פני-
קנאה חמת גבר ולא יחמול ביום נקם: לה לא-
ישא פני כל כפר ולא יאבה פי תרבה שחד:
א בני שמר אמרי ומצותי תצפן אתך: ב שמר
מצותי וחייה ותורתך כאישון עיניך:

א ברי נטר מימרי ופקודי תטשי גבך: ב נטר פקודי וחייה ונימוסי היך בבתא דעינא:

(32) One who commits adultery with a woman is devoid of sense; if a person would destroy his soul, he will do it. (33) He will find wounds and disgrace, and his reproach shall not be erased, (34) For jealousy [shall arouse] the husband's wrath, and he will not have pity on the day of vengeance. (35) He will not have regard for any ransom, neither will he consent though you give him many bribes. 7 (1) My son, keep my sayings, and store up my commandments with you. (2) Keep my commandments and live, and my instruction like the apple of your eyes.

RASHI

(34) **For jealousy** — *For the wrath of the Holy One, blessed is He, Who is the Mighty One over all, will be aroused.* (35) **He will not have regard** — *for whoever denies Him and adheres to idolatry.* (2) **And my**

רש"י
(לד) פי קנאה. מתקנא לו להביא עליו חמתו של הקדוש ברוך הוא שהוא גבור על כל: (לה) לא ישא פנים. לכל הכופר בו ולדבק בעבודת אלילים: (ב) ותורתך. תשמר כאישון עיניך:

instruction — *keep like the apple of your eye.*

Mishnah Bava Kamma, chapter 7

משנה בבא קמא פרק ז

(1) There is more frequent occasion for the

א מרבה מדת תשלומי כפל ממדת תשלומי ארבעה רבנו עובדיה מברטנורא

א מרובה. בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים. דכתיב (שמות כ"ב) על שה על שלמה על כל אבדה וגו'

measure of double payment [*kefel* to be applied for theft, in accordance with Exodus 22:3] than the measure of fourfold or fivefold payments [for the slaughtering (or selling) of a sheep or ox respectively], since the measure of double payment applies both to something live and something inanimate, whereas the measure of fourfold and fivefold payments [for the slaughtering (or selling) of a sheep or ox respectively] applies only to an ox and a sheep [respectively], as it says, “If a man steals an ox or a sheep and then slaughters it

or sells it, then he must pay five cattle animals to replace [each] ox and four flock animals to replace [each] sheep. (Exodus 21:37) One who steals articles already [stolen] in the hands of a thief need not make double payment [since regarding *kefel* the verse states “And the item is stolen **from that man's house** — if the thief is caught, then he must pay double.” (Exodus 22:6) The Sages deduced, only if stolen from **that man's house** but not if stolen from the house of the thief], and so too, one who slaughters or sells [the animal] while in the possession of [another] thief need not make fourfold or fivefold restitution [since the fine of fivefold includes the double payment for the theft, which, in this case, he cannot be fined, as stated above, and we don't find a fine of threefold]. (2) If a thief is convicted of the theft [of a sheep or an ox] based on the evidence of two [witnesses], and of the slaughter or sale [of it] by the same two, or based on the evidence of another two witnesses, he has to make fourfold or fivefold payment [respectively]. If he steals and sells on the Sabbath [for though it is prohibited to do business transactions on the Sabbath, no capital charge is thereby involved, and civil liability could thus be established; however, if he slaughtered on the Sabbath, for which there would be a capital charge, and where there is a capital charge there is no monetary liability]; or if he steals and sells for idolatrous purposes [but does not worship]; or if he steals and slaughters on the Day of Atonement [as for desecrating the Day of Atonement — in contrast to the Sabbath — no capital charge is involved, the sole punishment is *karet* by Divine punishment, or thirty-nine lashes by the Courts (see Makkot 3:15, Chok vol. 10, pg. 46) and though one who receives lashes does not pay, here we are referring to a case where he was not properly warned and thus is exempt from lashes]; or if he steals from his own father, and after he had slaughtered or sold his father died [and the thief became heir to the estate]; or if

והמשה, שמדת תשלומי כפל נזהגת בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר שאין בו רוח חיים, ומדת תשלומי ארבעה וחמשה. אינה נזהגת אלא בשור ושה בלבד, שנאמר (שמות כא) כי יגנב איש שור או שה וטבח או מכרו וגומר. אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל, ולא הטובח ולא המוכר אחר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה: **ב גנב על פי שנים, וטבח ומכר על פיהם או על פי שנים אחרים. משלם תשלומי ארבעה וחמשה. גנב ומכר בשבת. גנב ומכר לעבודה זרה. גנב וטבח ומכר ביום הכפורים. גנב משל אביו וטבח ומכר ואחר כך מת אביו, גנב וטבח**

רבנו עובדיה מברטנורא

ישלם שנים: **אין הגונב אחר הגנב וכו'.** דכתיב (שם) וגונב מבית האיש ולא מבית הגנב: **ב גנב על פי שנים.** כלומר שנים מעידין אותו שגנב: **גנב ומכר בשבת.** אבל טבח שהוא ענוש סקילה. קם ליה בדרבא מיניה: **וטבח ביום הכפורים.** שאין זדונו אלא כרת. וכגון דלא אתרו ביה ולא לקי, דקיימא לן כל חייבי מלקיות שוגגים חייבים בתשלומין. אבל חייבי מיתות ב"ד, אפילו שוגגים פטורים מן התשלומין: **וטבח ומכר ואחר כך מת אביו.** אבל מת אביו ואח"כ

he steals and slaughters and then consecrates it, he has to make fourfold or fivefold restitution [for the slaughter which preceded his fathers death or the consecration, in the first case, he divides the payment as he would the estate]. If he steals and slaughters to use the meat for medicinal purposes or to give to dogs; or if he slaughters and finds the animal *treifah* [i.e., ritually unfit to be eaten due to a life-threatening disease or defect in the animal]; or if he slaughters it as unconsecrated in the *azarah* [the precincts of the Temple Courtyard where only sacrificial animals might be slaughtered, thereby resulting that the meat becomes prohibited; still, even though in the latter two cases, the slaughtering did not permit the meat to be eaten], he has to make fourfold or fivefold restitution [as the ritual unfitness of the animal, in the last two cases, is not due to defect in the act of slaughter but arises through other circumstances]. Rabbi Shimon, however, rules that there is exemption in these [last] two cases [of fourfold or fivefold payment, for it his view that improper slaughter is not considered legally to be slaughter]. (3) If a thief [is convicted of the theft of an ox] based on the evidence of two witness, and of the slaughter or sale of it based on the evidence of the same two, and these witnesses are later proved *zomemim* [i.e., plotting witnesses, proven by the subsequent evidence of two other witnesses to have been absent from the location of the offense at the alleged time of occurrence], they must pay [the accused] in full [i.e., five times the value of the alleged theft, as is the rule of plotting witnesses, that they pay what they plotted to do to their victim (see Deuteronomy 19:19)]. If, however, the theft [has been established] by the evidence of one pair of witnesses, and the slaughter or sale by that of another pair, and both pairs are proved *zomemim*, the first pair makes [to the accused] double payment [representing the *kefel* which the intended victim would have had to pay through them for the alleged theft] and the second pair, threefold payment [i.e., the difference between the double and the fivefold payment intended by the witnesses to have been inflicted on the intended victim]. If [only] the second pair were proved *zomemim*, the thief makes double payment [as the evidence regarding the theft still holds good], whereas they pay [him] threefold [i.e., the difference between the double and the fivefold restitution intended by them to have been inflicted on the accused thief]. Should one of the second pair of witnesses be proved *zomem*, the testimony of the

רבנו עובדיה מברטנורא

טבח, תנא סיפא דפטור, דשלו הוא טובח ושלו הוא מוכר, שהרי ירש את אביו: **בשני אלו**. בטרפה ובחולין בעורה. דקסבר ר"ש שחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה. אבל לרפואה ולכלבים, שחיטה ראויה היא, דאי בעי מצי אכיל מינה: **ג האחרונים משלמים שלשה**. לשור. ובגון שהזומו אחרונים תחלה. דאי עידי גניבה הזומו תחלה, בטלה לה עדות טביחה, דדילמא בעלים מכרוהו לו, וכי מתזמי אמאי משלמי: **בטלה עדות שניה**. והוא משלם כפל משום עדות ראשונים. והן פטורין, דאין עדים משלמין ממון עד שיוזמו שניהם: **בטלה כל העדות**. והוא פטור והם פטורים. ואפילו

ואחר כך הקדיש, משלם תשלומי ארבעה ותמשה. גנב וטבח לרפואה או לכלבים. השוחט ונמצא טרפה. השוחט חולין בעורה. משלם תשלומי ארבעה ותמשה. רבי שמעון פוטר בשני אלו: **ג גנב על פי שנים וטבח ומכר על פיהם**. ונמצאו זוממין, משלמין הכל. **גנב על פי שנים וטבח ומכר על פי שנים אחרים**, אלו ואלו נמצאו זוממין, הראשונים משלמים תשלומי כפל. והאחרונים משלמין תשלומי שלשה. נמצאו אחרונים זוממין, הוא משלם תשלומי כפל. והן משלמין תשלומי שלשה. אחד מן האחרונים זומם.

second pair becomes null and void [see Makkot 1:7]. Should one of the first pair of witnesses be proved *zomem*, the entire testimony [of both pairs] becomes null and void, for if there was no theft there could be no [illegal] slaughter or sale [for the fine of fivefold includes the double payment for the theft, so that when the initial theft could not be established, as in the case here, no fine could be imposed for the slaughter or sale].

(4) If the theft [of an ox or a sheep] was testified to by two witnesses [see Deuteronomy 19:15, "One witness will not rise up against a man for any iniquity"], whereas the [subsequent] slaughter or sale of it was testified to by only one witness, or by the thief himself, he would have to make double payment [for the act of stealing testified to by two witnesses] but would not have to make fourfold and fivefold payments [as the act of the slaughter or sale was testified to by one witness, who, in matters of fine, is of no consequence at all, even for the purpose of imposing an oath. So, too, the admission of the thief himself, is of no consequence, regarding matters of fine]. If he stole and slaughtered it on the Sabbath [being a capital offense, all possible punishments and liabilities are merged and the offender is only liable the most severe penalty, which is the death penalty], or if he stole it and slaughtered it for the service of idols [being a capital offense in which all possible punishments and liabilities are merged], or if he stole it from his own father, who subsequently died and the thief then slaughtered it or sold it [so that at the time of the slaughter or sale, the thief as a joint heir, was also a joint owner of the animal], or if he stole it and consecrated it [to the Temple, and Temple property is not subject to the law of the fine], and afterwards, he slaughtered it or sold it, he would have to make double payment, but would not have to make fourfold and fivefold payments. Rabbi Shimon, however, says: In the case of consecrated cattle [where one said **הרי עלי** — it is incumbent upon me to bring a sacrifice], the loss of which the owner has to make good, the thief has to make fourfold or fivefold payment [Rabbi Shimon does not argue with the first opinion in this Mishnah, but rather with another ruling by the Sages, that a person who steals

רבנו עובדיה מברטנורא

חזרו והוזמו אחרונים אח"כ, אין משלמין, שהרי בטלה עדותן כבר והוכחשו, כיון דלא גב לא טבח, ואהכי לא מחייבו אלא אעמנו הייתם שהוטרדה גופה של עדות. וכל שכן אם הוזמו שנים הראשונים תחלה, שעדות שניה בטלה. אלא שבזמן שלא הוזמו אלא אחד, בטלו שניהם. אבל כשהוזמו שניהם, לא בטלה עדות ראשונה אלא משלמין כפל: **ד על פי עד אחד**. אע"ג דמלתא דפשיטא היא דאין משלם ארבעה וחמשה על פי עד אחד, הא קמשמע לן דעל פי עצמו דומיא דעל פי עד אחד, מה עד אחד אי אתי עד אחד בטר הכי מצטרף בהדיה ומיחייב, על פי עצמו נמי אי אתו עדים בטר הודאתו מחייבי ליה, דמודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב. והני מילי באומר לא גנבתי ובאו עדים שגגב, וחזרו ואמר טבחתי ומכרתי, ובאו עדים אח"כ שטבח ומכר, חייב, שהרי כשאומר טבחתי ומכרתי אינו מחייב עצמו בכלום, שיודע הוא שמודה בקנס פטור, ואין באן הודאה של כלום. אבל באומר גנבתי ובאו עדים שגגב, פטור. דחייב עצמו לשלם קרן מיהא בהודאתו, הלכך הודאה גמורה היא ופטור מכפל, אע"פ שאח"כ באו עדים: **ומת אביו**. והוא יורשו ולא היא טביחה כולה באיסורא: **גנב והקדיש**. כי קא טבח דהקדש קא טבח ולא דבעלים: **ר"ש אומר קדשים שחייב**

בטלה עדות שניה. אחד מן הראשונים זומם. בטלה כל העדות. שאם אין גניבה אין טביחה ואין מקירה: **ד גנב על פי שנים**, וטבח ומכר על פי עד אחד, או על פי עצמו, משלם תשלומי כפל, ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה. גנב וטבח בשבת גנב וטבח לעבודה זרה. גנב משל אביו ומת אביו ואתר קד טבח ומכר, גנב והקדיש, ואתר קד טבח ומכר, משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה. רבי שמעון אומר, קדשים שחייב באחריותן משלם

a dedicated animal from the house of the owner is exempt from four and fivefold payments, as is deduced above (see Mishnah 1), only if stolen from **that man's house** but not if stolen from the house of the thief or of *hekdesh*; however, where he is ultimately responsible for the animal, Rabbi Shimon maintains that this would fall under the category of **that man's house**], but in those

cases [where he pointed to an animal and said **הרי זו** — let this animal be a sacrifice] the loss of which the owner does not have to make good, the thief is exempt [for it is only then that we may consider the animal as not having been stolen from **“that man's house,”** since he is not responsible, if it gets lost or stolen]. (5) If he sold [the stolen sheep or ox] with the exception of one hundredth part of it [in which case the sale did not extend to the whole animal], or if he had some partnership in it [before he stole it, in which case the entire act of the sale was not unlawful], or if he had slaughtered it and it became *neveilah* under his hand [i.e., he didn't slaughter it properly], or if he stabbed it or tore loose [the windpipe and gullet before cutting, thus rendering the animal *neveilah*], he would have to make double payment [for the act of theft] but would not have to make fourfold and fivefold payments [since these are not considered sold or in the latter cases, slaughtered properly]. If he stole [a sheep or an ox standing] in the premises of the owners and [then removed it from the premises, thereby *halachically* taking criminal possession of the animal, and] slaughtered it or sold it outside their premises; or if he stole it outside their premises [the animal was standing on the road and he took criminal possession by *meshikkah* — pulling the animal] and slaughtered it or sold it on their premises; or if he stole it and slaughtered it or sold it outside their premises [and took criminal possession of the animal], he would have to make fourfold or fivefold payment. But if he stole it and slaughtered it or sold it in their premises, [without ever taking criminal

תשלומי ארבעה וחמשה. שאין חייב באחריותם פטור: ה מכרו חוץ מאחד ממאה שבו, או שהיתה לו בו שתפות, השוחט ונתנבלה בידו. הנוחר, והמעקר משלם תשלומי כפל. ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה. גנב ברשות הבעלים וטבח ומכר חוץ מרשותם. או שגנב חוץ מרשותם. וטבח ומכר ברשותם. או שגנב וטבח ומכר חוץ מרשותם. משלם תשלומי ארבעה וחמשה. אבל גנב וטבח ומכר

רבנו עובדיה מברטנורא

באחריותם וכו'. ר"ש לאו אמילתיה דת"ק קאי ולא פליג עליה בגנב והקדיש ואח"כ טבח ומכר. אלא שמעינהו ר"ש לרבנן בדוכתא אחריתי דאמרי הגונב הקדש מבית בעלים פטור, דכתיב (שמות כ"ג) וגונב מבית האיש ולא מבית הקדש. ועלה קאי ר"ש ואמר קדשים שחייב באחריותן חייב, דקרינן ביה וגונב מבית האיש, דכיון דהבעל חייב באחריותם כי קא טבח דמריה קא טבח. ובקדשים שחייב באחריותן נמי לא מחייב ר"ש תשלומי ארבעה וחמשה אלא כששחטן תמימים בפנים לשם בעלים אלא שנשפך הדם, או ששחטן בעלי מומין בחוץ. ואע"פ שלא נפדו, סבר כל העומד לפדות כפדוי דמי והויא שחיטה ראויה. אבל אם שחטן תמימים בחוץ, הויא שחיטה שאינה ראויה. ושמעינן ליה לר"ש דאמר שחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה ואינו חייב עליה תשלומי ארבעה וחמשה. ואין הלכה כר' שמעון: **ה מכרו חוץ מאחד ממאה שבו.** גנב שמכר כל השור חוץ מדבר מועט שבו, מן הדברים הנותרים עמו בשחיטה, פטור, דכתיב (שמות כ"א) וטבחו או מכרו, עד שימכור כל הדברים הנותרים בטביחה. לאפוקי שאם השאיר גיזותיה או קרניה, דלא הוי שיור, ולא מפטר בהכי: **הנוחר.** קורעו מנחיריו עד לבו: **והמעקר.** עוקר סימנים, פטור. ואפילו לרבנן דאמרי שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, דהא לאו שחיטה היא כלל: **ו היה מושכו ויוצא.** פטור מכפל: **הגביהו.** אפילו ברשות

possession] he would be exempt [since the theft was never completed; however, he would be responsible for damages]. (6) If, as he was pulling it out, it died while still in the premises of the owners, he would be exempt [of *kefel*, since he never took criminal possession, the theft has never been completed], but if it died after he has lifted it up [he would be liable, since possession is transferred by lifting up even while in the premises of the owners; see Kiddushin 25b], or after he had already taken it out of the

premises of the owners [possession is not transferred by the act of pulling unless the animal has already left the premises of the owners], he would be liable [for as soon as the animal came into the criminal possession of the thief, the theft became complete]. So, too, if he gave it to a *Kohen* for the redemption of his firstborn son [i.e., he told the *Kohen* Go to the field and take my animal in lieu of the five *shekel* I owe you; see Numbers 18:16, and it was not his animal] or to a creditor, or [he says] to an unpaid guardian [go take my animal and guard her], or [he says it] to a borrower, or to a paid guardian, or to one hiring [pay me and you may hire and take her, and it turns out that the animal was not his], and as he [the *Kohen* or creditor or guardian etc.] was pulling it out it died, while still in the premises of the owners, he would be exempt; but if it died after he [the *Kohen* or creditor or guardian etc.] had lifted it up or already taken it out of the premises of the owners, he [the thief] would be liable (see Rashi 79b). (7) It is not right to breed small cattle [sheep and goats, as these destroy the crops of the field] in Eretz Yisrael [where the produce of the fields was of public concern]. They may, however, be bred in Surya [those areas captured by King David in a manner where they did not assume the holiness of Eretz Yisrael and these areas are not of public concern and if he damaged someone's field he has to pay for it] or in the deserts [which are far from the fields] of Eretz Yisrael. It is not right to breed hens [as these usually peck in garbage heaps and may expose impurities] in Jerusalem on account of the sacrifices [which are eaten there and might easily be defiled by some impurity brought by the chickens], nor may *Kohanim* do so [i.e., breed hens] throughout the whole of Eretz Yisrael, on account of their food [consisting mainly of *terumah*], which has to be ritually clean [in accordance with Leviticus 22:6-7]. It is not right to breed pigs anywhere. No man should breed a dog [as, by barking, it might frighten pregnant women and cause miscarriages] unless it is on a chain. One does not place nets for doves

ברשותם פטור: ו היה מושכו ויצא ומת ברשות הבעלים פטור. הגביהו או שהוציאו מרשות הבעלים ומת חייב, נתנו לבכורות בנו או לבעל חוב לשומר הנם, ולשואל, לנושא שכר, ולשוכר, והיה מושכו ומת ברשות הבעלים, פטור. הגביהו או שהוציאו מרשות הבעלים ומת, חייב: ז אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל, אבל מגדלין בסוריא, ובמדברות שבארץ ישראל. אין מגדלין תרנגולים בירושלים, מפני הקדשים, ולא כהנים בארץ ישראל מפני הטהרות. אין מגדלין חזירים בכל מקום. לא יגדל אדם את הכלב, אלא אם כן היה קשור בשלשלת. אין

רבנו עובדיה מברטנורא

בעלים. שהרי הגבהה קונה בכל מקום: נתנו. גנב לכהן, בחמש סלעים של פדיון בנו: היה מושכו. הכהן או בעל חוב או השומר. ומת ברשות בעלים: פטור. הגנב מכלום: ז אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל. משום ישוב ארץ ישראל, שמפסידין את הזרעים: אבל מגדלין בסוריא. ארצות שכבש דוד. דלאו שמיה כיבוש, ולא חיישינן בה לישוב. ואם יפסידו שדות אחרים ישלמנה: אין מגדלין תרנגולים בירושלים מפני קדשים. שאוכלין שם. ודרך תרנגולים לנקר באשפה, ושמן יביאו עצם [כשעורה] מן השרץ ויטמאו את הקדשים: ולא יגדלו כהנים תרנגולים בכל

unless at a distance of thirty *ris* [= four *mil*] פורסין נשביין ליונים. אלא אם כן היה רחוק מן הישוב
 from inhabited settlements [so that doves שלשים ריס:
 belonging to private owners in the settlement
 should not be enticed into the nets].

רבנו עובדיה מברטנורא

ארץ ישראל: מפני הטהרות. שהכהנים אוכלים תרומה וצריכים לשמרה בטהרה: חזירים. מפרש טעמא בגמרא, כשצרו מלכי חשמונאי זה על זה היו רגילים בכל יום שהיו אלו שבחוץ מעלים להם תמידים לאלו שבפנים. יום אחד העלו להם חזיר, כיון שהגיע לחצי חומה נעץ צפרניו בחומה ונודעוזה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה. באותה שעה אמרו ארור המגדל חזירים: את הכלב. מפני שנושך ומנבח ומפלת אשה מיראתו: נשבים. פחים. שלא ילכדו בהם יוני בני הישוב: שלשים ריס. ארבעה מילין:

Gemara Bava Kamma 80a, 83a

גמרא בבא קמא דף פ' ע"א

Our Rabbis taught: There was once a certain pious person who suffered from heart trouble, and the doctors who were consulted said there was no remedy for him unless he sucked warm milk every morning. A goat was therefore brought to him and fastened to the legs of the bed, and he sucked from it every morning. After some days his fellows came to visit him, but as soon as they noticed the goat fastened to the legs of the bed they turned back and said, "An armed robber [who grazes in the fields of others and steals from the public] is in the house of this man, how can we come in to [see] him?" They thereupon sat down and inquired into his conduct, but they did not find any fault in him except this sin about the goat. He also at the time of his death proclaimed, "I know that

תנו רבנן מעשה בחסיד אחד שהיה גונח מלבו ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנה עד שיינק חלב רותח משחרית לשחרית והביאו לו עז וקשרוהו לו בכרעי המטה והיה יונק ממנה משחרית לשחרית. לזמנים נכנסו חביריו לבקרו כיון שראו אותה העז קשורה בכרעי המטה חזרו לאחוריהם ואמרו לסטים מזויין בביתו של זה ואנו נכנסים אצלו ישבו ובדקו ולא מצאו בו אלא אותו עזן של אותה העז ואף הוא בשעת מיתתו אמר יודע אני שאין בי עזן אלא עזן אותה העז שעברתי על דברי חבירי: (פ"ג א) תנו רבנן לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן קשור בשלשלת אבל מגדל הוא בעיר הסמוכה לספר וקושרו ביום ומתירו בלילה: תניא רבי אליעזר הגדול אומר המגדל כלבים כמגדל חזירים למאי נפקא מינה למיקם עליה בארור. אמר רבי יוסף בר מניומי אמר רב נחמן בבל בעיר הסמוכה לספר דמי. תרגמא נהרדעא. דרש רבי דוסתאי דמן בירי (במדבר י') ובגנה יאמר שובה ה' רבבות אלפי

no sin can be charged to me save that of the goat, when I transgressed against the words of my fellows." [...] Our Rabbis taught: No man should breed a dog unless it is kept on a chain. He may, however, breed it in a town adjoining the frontier where he should keep it chained during the daytime and let it loose only at night. It was taught: Rabbi Eliezer the Great says that the person who breeds dogs is like a person who breeds swine. What is the significance of this comparison? That he [the dog breeder] be declared cursed [as if he were a breeder of swine]. Rabbi Yosef bar Manyumi said in the name of Rabbi Nachman, Babylon was on par with a town adjoining the frontier [in which guarding was necessary]. This, however, was interpreted to refer to Nehardea. Rabbi Dostai of Bira expounded: "And when it rested, he said, "Return, O Lord, to the myriads [and] thousands of Israel' " (Numbers 10:36) — this

teaches that the *Shekhinah* does not rest upon Israel if they are less than two thousand plus two tens of thousands [because the plural was used for both “myriads” and “thousands”]. Were therefore the Israelites [to be 22,000] less one, and there was there among them a pregnant woman thus capable of completing the number, but a dog barked at her and she miscarried, the [dog] would in this case cause the *Shekhinah* to depart from Israel. A certain woman entered a neighbor's house to bake [bread], and a dog suddenly barked at her, but the owner of the house said to her, “Do not be afraid of the dog, because its teeth are gone.” She, however, said to him, “Take your kindness and throw it on the thorns [since you did not tie up the dog, your attempt to comfort me is meaningless], for the embryo has already been moved [from its place].”

ישראל ללמדך שאין השכינה שורה על ישראל פחות משני אלפים ושני רבבות. הרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות חסר אחד. והייתה אשה מעוברת ביניהם וראויה להשלים ונבחה בה כלב והפילה נמצא זה גורם לשכינה שתסתלק מישראל. והיא אתתא דעאלת למיפא בהווא ביתא נבחה בה כלבא אמר לה מריה לא תסתפי מיניה שקילי ניביה אמרה ליה שקילי טיבותיך ושדאי אחיורי כבר נד ולד:

זוהר ויצא דף קס"ג ע"א

ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגומר. פתח רבי אלעזר ואמר (משלי ט) אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא. אם חכמת חכמת לך. תא חזי ווי לאיגון חייבי עלמא דלא ידעין ולא משגיחין במלי דאורייתא וכד איגון משגיחין בה בגין דלית לון סכלתנו. מלין דאורייתא דמיין בעינייהו כאלו בלהו מלי ריקנייא ולית בהו תועלתא וכלא בגין דאיגון ריקנין מדעתא וסכלתנו דהא כל מלי דאורייתא בלהו מלין עלאין ונקורין וכל מלה ומלה כתיב בה (שם א) יקרה היא מפנינים וכל חפציד לא ישוו בה (באורייתא). וכל איגון טפשיין אטימין דלבא כד חמאן מלי דאורייתא לא די לון דלא ידעי אלא דאיגון אמרי דאיגו מלין פגימין מלי דלית בהו תועלתא. ווי לון כד יתבע לון קדשא בריד הוא עלבונא דאורייתא ויתענשונו עונשא דמרדי במאריהו מה כתיב באורייתא כי לא דבר רק הוא מכם ואי איהו רק מכם איהו דהא אורייתא כלא מלייא מכל אבגין טבין ומרגלאן יקירין מכל טבין דעלמא כמה דאת אמר וכל חפציד לא ישוו בה והיד יימרון דאיהו ריקניא ושלמה מלכא אמר אם חכמת חכמת לך דכד יתחכם בר נש באורייתא תועלתא דיליה איהו דהא באורייתא לא יכיל לאוספא אפילו את אחת. ולצת לבדך תשא דהא אורייתא לא יגרע משבתאה כלום וליצנותא דיליה איהו ואשתאר ביה לאוכרא ליה מהאי עלמא ומעלמא דאתי:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Ha-Rokeach, 2c

מספר הרוקה דף ב' ג'

Our Rabbis, of blessed memory, said, “A person should always measure himself; if he can pray, he should pray. If not, he should not pray.” And it is written, “I have set the Lord

אמרו רבותינו זכרונם לברכה לעולם ימוד

אמרו רבותינו זכרונם לברכה לעולם ימוד

before me always.” (Psalms 16:8) Therefore, in the first three blessings [of the *Shmoneh Esreh* prayer] and the last three blessings and in the conclusion of each blessing [“Blessed are You, O Lord”], one needs focusing of the heart with complete awareness and with humility of the heart and spirit. I will teach you the importance of submissiveness and humility before your Father in Heaven, and you will regret and be ashamed of your actions. How will you return your soul to Him as [clean as when] He gave it to you? One should weep with the tears of his heart and the tears of his eyes for his sins. As is said about David, “[the man who is] set on high [al]” (II Samuel 23:1) — that he set up the yoke [ol] of repentance and said, “Do not be silent toward my tears.” (Psalms 39:13) And he should regret [his sins] and tear open his closed heart, as Scripture says, “Tear your hearts, not your clothes, and return” (Joel 2:13) And one should confess in order to abandon his sin, as it says, “One who acknowledges and abandons will evoke mercy.” (Proverbs 28:13) And one should abandon his path and his thoughts, as is written, “Let the wicked abandon his path and the sinful man his thoughts.” (Isaiah 55:7) And one should examine his actions, as is said, “Let us search our ways and examine them and return.” (Lamentations 3:40) And he should worry and sigh, and his sighs should be continual. And he should humble his heart, in the manner of “Do you see that Achav has humbled himself?” (I Kings 21:29) He should change his clothing and should mourn and grieve over his sins, as is written, “And they mourned, and none of them placed his ornaments upon him.” (Exodus 33:4).

אדם את עצמו אם יכול להתפלל יתפלל
ואם לאו אל יתפלל וכתוב (תהלים טז) שויתי
ה' לנגדי תמיד לכן בשלש ברכות
ראשונות ובשלש ברכות אחרונות
ובחיתום כל ברכה ברוך אתה ה' צריך
בוון הלב פדעת שלימה ובהכנעת הלב
ורוח. ואלמדך הכנעה והשפלה איך היא
חשובה לפני אביך שבשמים ותתחרט
ממעשיך ותהיה בוש ממעשיך איך תשיב
לו הנפש כאשר נתנה לך ויבכה בדמע
לבבו ובדמע עיניו על חטאיו כמו שנאמר
על דוד (ש"ב כג) הוקם על שהקים עליה של
תשובה ואמר אל דמעתי אל תחרש
ויתחרט ויקרע סגור לבו כמו שאמר
הכתוב (יואל ב) וקרעו לבבכם ואל בגדיכם
ושבו. ויתודה על מנת לעזוב שנאמר
(משלי כח) ומודה ועזוב ירוחם ועזוב דרכו
והרהרו כמו שכתוב (ישעיה נד) יעזוב רשע
דרכו וגו' ויפשפש במעשיו כאמור (איכה ג)
נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה וידאג
ויתאנח ונחתו לפניו תבא ויפנע לבו על
דרך (מ"א כא) הראית כי נכנע אחאב וישנה
מלבושיו ויתאבל ויתאונן על חטאיו כמו
שכתוב (שמות לג) ויתאבלו ולא שתו איש
עדיו עליו:

Practical Law:

Rambam, Laws of Torah Study, Chapter 3

(1) If one has before him the [possibility of] performing a commandment or studying Torah, if the commandment can be done by others, he should not interrupt his study. But if not, he should perform the commandment and

הלכה

הרמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ג

א היתה לפניו עשיית מצוה ותלמוד תורה אם אפשר למצוה להעשות על ידי אחרים לא

אם לא, יעשה המצוה.

[then] return to his study. (2) It is written in the Torah, "It is not in heaven ... nor is it beyond the sea." (Deuteronomy 30:12-13) "It is not in heaven" — it is not found among the haughty, nor it is among those who travel across the sea. Therefore, the Sages said, Whoever increases commerce cannot become wise. And the Sages commanded, Lessen your occupation and occupy yourself with Torah. (3) Whoever supposes that he will occupy himself with Torah and will not do work, and will be supported by charity, this person desecrates God's name, denigrates the Torah, extinguishes the light of religion, causes evil to himself and removes his life from the World To Come. For it is forbidden to benefit from the words of the Torah in this world. The Sages said, Whoever benefits from the words of the Torah takes his life from the world. They also commanded and said, Do not make them a crown by which to aggrandize yourself, nor a spade with which to dig. They also commanded and said, Love work and hate mastery and Any Torah that does not have with it work will in the end come to naught and cause sin. And the end of this person

will be that he will steal from people.

יִפְסִיק תְּלַמּוּדוֹ וְאִם לֹא יַעֲשֶׂה הַמְצוּהָ יִחְזוֹר לְתַלְמוּדוֹ: ב כְּתוּב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים ל) לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִיא. לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא לֹא בְּגִסֵי הָרוּחַ הִיא מְצוּיָה וְלֹא בְּמַהְלְכֵי מֵעֵבֶר לַיָּם הִיא. לְפִיכָךְ אָמְרוּ חֲכָמִים לֹא כָּל הַמְרַבֵּה בְּסַחֲרָה מַחֲבִים וְצוּוּ חֲכָמִים הוּי מִמְעַט בְּעֶסֶק וְעֶסֶק בַּתּוֹרָה: ג כָּל הַמְּשִׁים עַל לְבוֹ שְׂיַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה וְלֹא יַעֲשֶׂה מְלָאכָה וְיִתְפַּרְנֵס מִן הַצְּדָקָה הֲרִי זֶה חָלַל אֶת הַשֵּׁם וּבָזָה אֶת הַתּוֹרָה וְכַבָּה מְאוֹר הַדָּת וְגָרַם רָעָה לְעַצְמוֹ וְנֹטַל חַיּוּוֹ מִן הָעוֹלָם הַבָּא לְפִי שְׂאִסוֹר לִיהֲנוֹת בְּדַבְרֵי תּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה. אָמְרוּ חֲכָמִים כָּל הַנְּהַנֵּה מִדַּבְרֵי תּוֹרָה נוֹטֵל מִן הָעוֹלָם. וְעוֹד צוּוּ וְאָמְרוּ אַל תַּעֲשֶׂם עֲטָרָה לְהַתְגַּדֵּל בָּהֶם וְלֹא קָרְדוּם לְחַפּוֹר בָּהֶם. וְעוֹד צוּוּ וְאָמְרוּ אֲהוּב אֶת הַמְּלָאכָה וּשְׂנֵא אֶת הַרְבֵּנוּת וְכָל תּוֹרָה שְׂאִין עִמָּהּ מְלָאכָה סוּפָה בְּטִילָה וְגוֹרְרַת עוֹן וְסוּף אָדָם זֶה שְׂיֵהָא מְלַסְטָם אֶת הַבְּרִיּוֹת:

VAYEITZEI FOR THURSDAY

ויצא ליום חמישי

TORAH

תורה

יכין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילויי הו אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

ט עד דהוא ממלל עמהון
ורחל אתת עם ענא די
לאבוהא ארי רעיתא היא: י
והיה כד חזא יעקב ית רחל
בת לבן אחוהא דאמיה וית
ענא דלבן אחוהא דאמיה

ט עוֹדְנָנוּ מִדְּבַר עֵמֶם וְרַחֵל וּבָאָה עִם-
הַצֹּאֵן אֲשֶׁר לְאִבֵּיהָ כִּי רָעָה הוּא: י וַיְהִי
כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת-רַחֵל בַּת-לֵבָן אַחֵי
אָמוֹ וְאֶת-צֹאֵן לֵבָן אַחֵי אָמוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב

(9) While he was still speaking with them, Rachel had arrived with the flock that her father owned, for she was a shepherdess. (10) And when Yaakov saw Rachel, the daughter of Lavan his mother's brother, and the flock of Lavan his

RASHI

(10) [And when Yaakov saw Rachel ...
Yaakov] came forward and uncovered

(י) וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל. כַּאֲדָם שְׂמַעֲבִיר אֶת הַפֶּקֶק מֵעַל

[the stone from upon the well] — as a person would remove a stopper from the top of